

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

برنامه درسی (بازنگری شده)

مقطع کارشناسی ارشد
زمین ساخت (تکتونیک)

گروه علوم پایه

کمیته علوم زمین

تصویبه هشتصد و پنجمین جلسه شورای برنامه ریزی آموزش عالی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مورخ ۹۱/۶/۲۶

دانشگاه آزاد اسلامی

سازمان مرکزی

بسمه تعالیٰ

بخشنامه به واحدها و مراکز آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی

موضوع: ابلاغ سرفصل بازنگری شده رشته زمین ساخت(تکنوتیک) در مقطع کارشناسی ارشد

سرفصل بازنگری شده دوره کارشناسی ارشد رشته زمین ساخت(تکنوتیک) مصوب جلسه ۸۵۰ مورخ ۱۳۹۱/۶/۲۶ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری جهت بهره برداری در سایت مرکز برنامه ریزی درسی www.iausep.com قرار داده شده است و به آگاهی می رساند:

ضمن دریافت آن از سایت، اجرای این سرفصل از نیمسال اول سال تحصیلی ۱۳۹۵-۱۳۹۶ برای دانشجویان ورودی سال ۱۳۹۵ و به بعد لازم الاجرا است. با ابلاغ این برنامه، سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد رشته علوم زمین شناسی در ۸ گرایش مصوب جلسه ۲۵۵ مورخ ۷۲/۱/۲۲ شورای عالی برنامه ریزی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برای این گروه از دانشجویان (ورودیهای ۱۳۹۵ و به بعد) منسخ اعلام می گردد.

فرهاد حسین زاده لطفی

معاون آموزشی و تحصیلات تكمیلی دانشگاه

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

برنامه درسی (بازنگری شده)

مقطع کارشناسی ارشد
زمین ساخت (تکتونیک)

گروه علوم پایه
کمیته علوم زمین

تصویبه هشتصد و پنجمین جلسه شورای برنامه ریزی آموزش عالی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مورخ ۹۱/۶/۲۶

بسم الله الرحمن الرحيم

برنامه درسی مقطع کارشناسی ارشد رشته زمین ساخت (تکنونیک)

کمیته تخصصی: علوم زمین

گروه: علوم پایه

گرایش:

رشته: زمین ساخت (تکنونیک)

کد رشته:

مقطع: کارشناسی ارشد

شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی، در هشتاد و پنجمین جلسه مورخ ۹۱/۶/۲۶، برنامه درسی بازنگری شده مقطع کارشناسی ارشد رشته زمین ساخت (تکنونیک) را به شرح زیر تصویب کرد:

۵۷۴۰، برنامه درسی بازنگری شده مقطع کارشناسی ارشد رشته زمین ساخت (تکنونیک) از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند، لازم الاجرا است:

(الف) دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اداره می‌شوند.

(ب) مؤسسانی که با اجازه رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بر اساس قوانین تأسیس می‌شوند و تابع سوسوبات شورای میستور شر آموزش عالی هستند.

۵۷۴۱، این برنامه از تاریخ ۹۱/۶/۲۶ جایگزین برنامه درسی مقطع کارشناسی ارشد رشته علوم زمین گرایش تکنونیک محسوب یکصد و شصت و سومین جلسه شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی مورخ ۶۸/۴/۲۵ شد و برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند، لازم الاجرا است.

۵۷۴۲، برنامه درسی بازنگری شده مقطع کارشناسی ارشد رشته زمین ساخت (تکنونیک) در سه فصل: مشخصات کلی، جداول دروس و سرفصل دروس برای اجراء به دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی ابلاغ می‌شود.

رأی صادرۀ هشتاد و پنجمین جلسه شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی مورخ ۹۱/۶/۲۶ درخصوص برنامه درسی بازنگری شده مقطع کارشناسی ارشد رشته زمین ساخت (تکنونیک):

۱. برنامه درسی بازنگری شده مقطع کارشناسی ارشد رشته زمین ساخت (تکنونیک) که از سوی

گروه علوم پایه پیشنهاد شده بود، با اکثریت آراء به تصویب رسید.

۲. این برنامه از تاریخ تصویب به مدت پنج سال قابل اجراء است و پس از آن نیازمند بازنگری است.

عبدالرحیم نوه‌ابراهیم

دیر شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی

جعفر میلس منفرد

دیر انتخاباتی اتحادیه انجمن ایثارگران اسلامی

بسم الله الرحمن الرحيم

برنامه درسی مقطع کارشناسی ارشد رشته زمین ساخت (تکتونیک)

کمیته تخصصی: علوم زمین

گروه: علوم پایه

گرایش:

رشته: زمین ساخت (تکتونیک)

کد رشته: -

مقاطع: کارشناسی ارشد

شورای برنامه ریزی آموزش عالی، در هشتاد و پنجمین جلسه مورخ ۹۱/۶/۲۶، برنامه درسی بازنگری شده مقطع کارشناسی ارشد رشته زمین ساخت (تکتونیک) را به شرح زیر تصویب کرد:

ماده ۱: برنامه درسی بازنگری شده مقطع کارشناسی ارشد رشته زمین ساخت (تکتونیک) از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند، لازم الاجراء است:

(الف) دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اداره می‌شوند.

(ب) مؤسستای که با اجازه رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بر اساس قوانین تأسیس می‌شوند و تابع مخصوصات شورای گسترش آموزش عالی هستند.

ماده ۲: این برنامه از تاریخ ۹۱/۶/۲۶ جایگزین برنامه درسی مقطع کارشناسی ارشد رشته علوم زمین گرایش تکتونیک مصوب یکصد و شصت و سومین جلسه شورای برنامه ریزی آموزش عالی مورخ ۶۸/۴/۲۵ شد و برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند، لازم الاجراء است.

ماده ۳: برنامه درسی بازنگری شده مقطع کارشناسی ارشد رشته زمین ساخت (تکتونیک) در سه فصل: مشخصات کلی، جداول دروس و سرفصل دروس برای اجراء به دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی ابلاغ می‌شود.

رأی صادرۀ هشتاد و پنجمین جلسه شورای برنامه ریزی آموزش عالی مورخ ۹۱/۶/۲۶ درخصوص برنامه درسی بازنگری شده مقطع کارشناسی ارشد رشته زمین ساخت (تکتونیک):

۱. برنامه درسی بازنگری شده مقطع کارشناسی ارشد رشته زمین ساخت (تکتونیک) که از سوی گروه علوم پایه پیشنهاد شده بود، با اکثریت آراء به تصویب رسید.
۲. این برنامه از تاریخ تصویب به مدت پنج سال قابل اجراء است و پس از آن نیازمند بازنگری است.

عبدالرحمیم نوه‌ابراهیم

دبیر شورای برنامه ریزی آموزش عالی
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

جعفر میلی منفرد

نایب‌پرنس شورای برنامه ریزی آموزش عالی

دروس دوره کارشناسی ارشد زمین ساخت (تکتونیک)

تعداد کل واحدهای درسی این دوره ۳۰ واحد به شرح زیر است:

الف) دروس الزامی ۱۴ واحد

ب) دروس اختیاری ۱۰ واحد

ج) پایاننامه ۶ واحد

جدول دروس الزامی

ساعات			تعداد واحد	نام درس	کد
جمع	عملی	نظری			
۶۴	۳۲	۳۲	۳	زمین شناسی ساختمانی پیشرفته ۱	۱۰۰
۴۸	۳۲	۱۶	۲	زمین شناسی ساختمانی پیشرفته ۲	۱۰۱
۴۸	-	۴۸	۳	زمین ساخت جهانی	۱۰۲
۴۸	۳۲	۱۶	۲	گرده زمین ساخت	۱۰۳
۴۸	۳۲	۱۶	۲	بافت ساختمان	۱۰۴
۴۸	۳۲	۱۶	۲	مدل سازی زمین ساختی	۱۰۵

جدول درس های اختیاری

کد	نام درس	تعداد واحد	ساعات		
			نظری	عملی	جمع
۱۰۶	زمین شناسی ساختاری کاربردی	۳	۲۲	۳۲	۶۴
۱۰۷	زمین شناسی کواترنری	۲	-	۳۲	۳۲
۱۰۸	کاربرد مکانیک سنگ در زمین ساخت	۲	-	۳۲	۳۲
۱۰۹	نوزمین ساخت و ریخت زمین ساخت	۲	-	۳۲	۳۲
۱۱۰	کاربرد زمین فیزیک در زمین ساخت	۲	-	۳۲	۳۲
۱۱۱	زمین ساخت ایران	۲	-	۳۲	۳۲
۱۱۲	زمین شناسی و زمین ساخت خاورمیانه	۲	-	۳۲	۳۲
۱۱۳	کانه زایی و زمین ساخت	۲	-	۳۲	۳۲
۱۱۴	کاربرد دورسنگی و سامانه اطلاعات جغرافیایی در زمین شناسی	۲	۱۶	۳۲	۴۸

دانشجو باید ۱۰ واحد دروس اختیاری خود را از جدول فوق اخذ کند.

به نام خدا

برنامه دوره کارشناسی ارشد زمین ساخت (تکتونیک)

مقدمه

با توجه به تغییر تعداد واحدهای دوره کارشناسی ارشد زمین شناسی، بازنگری چهارچوب درس ها و سرفصل های دوره کارشناسی ارشد زمین ساخت به کمیته برنامه ریزی علوم زمین واگذار شد. سرفصل های دروس این دوره، که در دهه ۱۳۶۰ تهیه شده بود، مورد بررسی و اصلاح اولیه قرار گرفت و جهت اظهارنظر برای همه استادان شناخته شده این گرایش در دانشگاه های کشور ارسال شد. بسیاری از همکاران نظرات پیشنهادی و اصلاحی خود را به کمیته ارسال داشتند و تلاش گردید تا حد امکان نظر این استادی و خبرگان رشته در برنامه و سرفصل ها اعمال شود. برخی از همکاران بر حفظ تعداد واحدهای درسی و طول دوره تاکید داشتند که با توجه به مصوبه کمیته برنامه ریزی که شامل همه گرایش های علوم پایه می شود، انجام این درخواست امکان پذیر نبود. در مقابل درخواست برخی دیگر از همکاران برای افزودن عملیات صحرائی در سرفصل تعدادی از درس ها اعمال شد. درسی با عنوان "کاربرد دورستنجی و سامانه اطلاعات جغرافیایی در زمین شناسی" نیز

با توجه به پیشنهاد همکاران به فهرست درس های اختاری اضافه شد.

اهداف دوره

دانشجویان دوره کارشناسی زمین شناسی که با مفاهیم پایه زمین شناسی ساختاری و زمین ساخت در درس های الزامی زمین شناسی ساختاری و زمین ساخت، آشنا شده اند، وارد این دوره می شوند

تا بر دانسته ها و مهارت های خود در زمینه ساختارهای پوسته زمین (در مقیاس های جهانی تا میکروسکوپی)، سازوکارهای دگرگشکلی، نیروهای پدیدآورنده جنبش های زمین ساختی، روش های تحلیل تنش و کرنش، رفتار سنگ در برابر تنش و ماهیت زمین شناختی زمینلرزه، بیافزایند. دانش آموختگان این دوره باید بتوانند این مهارت ها را در تحلیل ساختارهای شکننده (brittle) و شکل پذیر (ductile)، تحلیل گسلش و چین خوردگی، و تحلیل ویژگی های زمین ریختی ساختارهای جنبا به کار بندند. این تحلیل ها در اکتشاف و استخراج منابع نفت، گاز و منابع معدنی، و برآورد خطر زمینلرزه کاربرد دارند. مورد اخیر به ویژه در کشور ایران که خطر رخداد زمین لرزه در آن بالا است، از اهمیت ویژه ای برخوردار است. دانش آموختگان این دوره باید بتوانند در دوره دکترای زمین شناسی در داخل و خارج از کشور ادامه تحصیل دهند.

چارچوب تدوین سرفصل درس

دروس پیشناز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد: پایه الزامی اخباری	تعداد واحد: ۳ تعداد ساعت: ۶۴	عنوان درس به فارسی: زمین شناسی ساختاری پیشرفته (۱)		
	عملی						
	نظری	پایه					
	عملی						
	نظري	الزامی					
	عملی						
	نظری	اخباری					
	عملی						
آموزش تكميلی عملی:			عنوان درس به انگلیسي: Advanced structural geology (1)				
☒ دارد		☐ ندارد	☒ سفر عملی				
☐ آزمایشگاه		☒ کارگاه	☐ سمینار				

اهداف کلی درس:

تمکیل دانسته ها در زمینه تنش، کرنش و روانه شناسی در سنگ ها؛ آشنایی بیشتر با روش های محاسباتی و ترسیمی تحلیل تنش و کرنش؛ آشنایی با تنش و کرنش سه بعدی

سرفصل یا روئوس مطالب:

آ: نظری

پیشگفتار

تعريف های پایه و مبانی زمین شناسی ساختاری، هدف ها، جایگاه زمین شناسی ساختاری در دانش زمین، کاربردهای زمین شناسی ساختاری، ترازها و روش های گوناگون بررسی های ساختاری، آشنایی با جبر و ریاضیات پایه (جبر برداری، تنسورها، مثلثات و مانند آن) برای زمین شناسی ساختاری.

تنش

تعريف نیرو، ترکش، تنش سطحی و تنسور تنش، مولفه های تنش، تنش دو بعدی، تجزیه تنش ها، نمودار موهر برای تنش، متغیرهای تنش، انواع تنش ها (تک محوری، دو محوری، سه محوری و مانند آن)، تنش میانگین، فشار ایستایی (hydrostatic)، فشار سنگ ایستایی (lithostatic)، اثر فشار سیالهای منفذی، تنش سه بعدی، دایره موهر سه بعدی برای تنش، محورهای اصلی تنش، متغیرهای تنش سه بعدی، سطح های برشی بیشینه، بیضوی تنش، فشار هیدروروستاتیک، تنش انحرافی، خط گذرهای تنش (stress trajectories)، روش های اندازه گیری پراکندگی تنش، نمونه هایی از حالت های تنش در سنگ.

کرنش

تعریف دگرشکلی و رده بندی های آن (جایجاپی، چرخش، کرنش، تغییر حجم)، برش ناب و برش ساده، تاوایی (vorticity)، پارامترهای کرنش، کرنش دوبعدی، کرنش همگن و ناهمگن، کرنش پیوسته و ناپیوسته، کرنش جزئی (infinitesimal) یا بسیار کوچک، کرنش افزایشی، کرنش محدود (finite strain)، کرنش برشی، بیضی کرنش، نمودار موهر برای کرنش، متغیرهای کرنش، روش های ترسیمی بیضی های کرنش پایانی، شواهد زمین شناختی دگرشکلی دو بعدی، دگرشکلی پیشرونده، گذار دگرشکلی، کرنش سه بعدی، نمودار فلین، بهره برداری از نمودار موهر برای نمایش حالت های کرنش، روش های ترسیمی ثبت مولفه های کرنش پایانی، ارتباط بین دگرشکلی پیشرونده دو بعدی و سه بعدی، محاسبه کرنش در سنگ های دگرشکل شده، نمونه هایی از پراکندگی کرنش در سنگ.

ارتباط بین تنش و کرنش (روانه شناسی)

آهنگ کرنش، رفتار سنگ ها در شرایط مختلف آرمایشگاهی (کشسان، خمیری، گرانترو، کشسان-گرانترو، گرانترو-کشسان، خرز قانون نمایی (power law creep)), رفتار مکانیکی سنگ ها، واکنش سنگ ها در برابر تنش، ویژگی های عمومی سنگ ها، مراحل مختلف دگرشکلی، رفتار شکل پذیر (ductile)، رفتار شکننده (brittle)، رشد گسلها و شکستگی ها،تابع های تنش و استفاده از آن در حل مسائل گسلش، مفهوم تقارن و محورهای زمین ساختی.

ب: عملی تنش

استفاده از دایره موهر برای حل انواع مسائل تنش، مسائل تنش تک محوری، دو محوری و سه محوری، اثر فشار سیالهای منفذی، محاسبه محوزهای اصلی تنش و سطح های برش بیشینه، مسائل خط گذرهای تنش.

کرنش

بررسی شکل های گوناگون دگریختی و محاسبه آن ها به کمک جعبه برش (shear box) و دسته مقوا، محاسبه کرنش نهایی در سنگ ها، روش های محاسبه بیضوی کرنش، محاسبه مولفه های کرنش از بیضوی کرنش، محاسبه دگرشکلی در ساختار غیرکروی آغازین، روش های مختلف اندازه گیری کرنش از فسیلهای دگرشکل شده، محاسبه کرنش از چین ها، بودین ها و مانند آن ها، صحرایی: بررسی پدیده های تنش و کرنش در سنگ، انجام بررسی صحرایی (دست کم سه روز) و تهیه گزارش بازدید صحرایی.

منابع فارسی:

- ۱- قاسی، م.ر.، ۱۳۸۷، پایه های زمین شناسی ساختمانی، پژوهشکده علوم زمین، سازمان زمین
شناسی کشور، ۳۲۰ ص.

منابع انگلیسی:

- 1- Fossen, H., 2010, Structural geology. Cambridge University Press, 480 p.
- 2- Ragan, D.M., 2009, Structural Geology, An introduction to geometrical techniques., Fourth Edition, John Wiley & Sons INC., New York, 393p.

جارچوب تدوین سرفصل درس

دروس بیستیاز: زمین شناسی ساختاری پیشرفته (۱)	نظری	جبرانی	نوع واحد: تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۴۸	عنوان درس به فارسی: زمین شناسی ساختاری پیشرفته (۲) عنوان درس به انگلیسی: Advanced structural geology (2)
	عملی			
	نظری	پایه		
	عملی			
	انظری	الزامی		
	عملی			
	نظری	اختیاری		
	عملی			
☒ آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☐ ندارد		☒ سفر عملی: ☐ کارگاه ☒ آزمایشگاه ☐ سمینار		

اهداف کلی درس:

تمکیل دانسته ها درباره چین ها، گسل ها، خطوارگی و برگوارگی؛ آشنایی دقیق تر با هندسه و جنبش شناسی چین ها؛ شناسایی انواع گسل ها و محیط های زمین ساختی آن ها؛ تحلیل جنبش شناختی و پویش شناختی گسل ها

سرفصل یا روئوس مطالب:

آ: نظری

چین ها

مبانی رده بندی چین ها، تشریح اجزای یک سطح چین خورده در دو بعد و سه بعد، سامانه چین ها، واژه های توصیفی لازم برای مشخص نمودن وضعیت چین ها، ارتباط سطوح مجاور در چین ها، رده بندی هندسی چین ها (با تاکید بر رده بندی Ramsay – خط های یک شب)، چین های استوانه ای و ناستوانه ای، چین های کمانشی (buckling)، پراکندگی انواع کرنش در لایه های خمیده، پراکندگی کرنش در همبربی لایه های خمیده، چین های همانند و مسائل چین خورده ای برشی، بررسی هندسی چین های همانند (مشابه) در سامانه های دو بعدی و سه بعدی، مولفه های دگر شکلی برشی و فشاری در چین های همانند، پراکندگی نوارهای شکنجی، چین های جناقی، چین های هم یوغ (متقطع)، چین های موازی، چین های لغزشی خمی (flexural slip)، سازوکارهای دیگر چین خورده ای، پراکندگی کرنش و دگر شکلی های همرا، تشریح چین های خمی لغزشی تخت (flattened)، سازوکار چین خورده ای تک لایه ای (ارتباط ستبرای لایه و طول موج، تاثیر گرانتروی، چین های هلالی cusplate lobate)، دگریختی پیشرونده لایه ها در چین خورده ای، چین خورده ای چند لایه ای (ویژگی های چین های چند لایه ای در ارتباط با انگاره خمی تک لایه ای، دگریختی چین ها نسبت به فاصله لایه های پر قوام، شکل چین های

چند لایه ای، گسترش چین ها مستقل از نیروهای گرانشی، گسترش چین ها زیر تاثیر نیروهای گرانشی، شکل گیری هندسی چین های جنابی از شکنج های متقاطع، گسترش همزمان دو نوار شکنج (kink band)، سازوکارهای تجمعی و انتشار شکنج های متقاطع، هندسه نوارهای شکنجی و محورهای تنش)، چین خوردگی دوباره (طبیعت چین های فرانهاده (دوباره)، چین خوردگی سطح های ناموازی، الگوهای تداخلی دو گامه چین خوردگی در سطح و برش، شکل های هندسی چین های آغازین دگریخت شده، اصول بررسی در مناطق با چین خوردگی دوباره، کاربرد طرح های S، M، Z یا W برای توصیف چین خوردگی، بررسی الگوهای تداخلی از ترکیب موردهای S، Z، M، Z در چین های دوباره، تشریح چند نمونه چین خوردگی دوباره، تحلیل هندسی چین خوردگی دوباره با روش های تصویری (استریوونت)، اشاره به فرایند ^{سطوح و کلر دوبایپریسم}، سازندهای دیاپیری و پنهنه های دیاپیری ایران.

شکستگی ها و گسلها

تعریف حالت های اصلی ترک (crack theory)، انواع اصلی گسلها (عادی، معکوس و راستالغز) و ویژگی های محیط زمین ساختی هر دسته از این گسلها، برش های متوازن- (balanced cross-sections)، شکست ترد و سازوکار شکل گیری گسلها و شکستگی ها در سنگ ها، نمایش دایره موهرب برای شکست در شرایط مختلف، چگونگی مشخص نمودن مناطق پایدار و نایپایدار در برایر شکستگی با دایره موهرب، ضریب اصطکاک داخلی، چسبندگی و قانون کولومب و چگونگی مشخص نمودن هر یک با دایره موهرب، بررسی چگونگی ایجاد انواع شکستگی های فشاری، کششی و برشی در شرایط آزمایشگاهی، بررسی سامانه شکستگی ها در طی دگریختی با سازوکار برش ناب (pure shear)، بررسی سامانه شکستگی ها طی دگر شکل با سازوکار برش ساده (simple shear)، رابطه سطح های برشی بیشینه با محورهای تنش و کرنش در هر یک از آن ها، مرتبه (order) های گوناگون گسترش شکستگی ها، بررسی آثار فشار شاره های روزنی در شکل گیری گسلها، رده بندی و نامگذاری انواع شکستگی ها (درزه ها، گسلها)، نامگذاری انواع درزه های همراه با انواع چین ها و نمایش پراکندگی آن ها روی استریوونت، رگه ها، رگه های هم محور (syntactical)، پاد محور (antitaxial) و آمیخته (mixed mode)، کاربرد انواع رگه ها، مرور پارامترهای مشخص گسلها (شیب، ریک، بردار لغزش، بافت، پهنه گستگی و مانند آن)، بررسی آثار سطح گسلها و سازوکار و کاربرد هریک از انواع نشانگرهای سوی برش و شکستگی ها در تشخیص نوع و جهت حرکت گسلها، بررسی سامانه گسلهای ممکن در سازوکار فشاری یا برش ناب، بررسی سامانه گسلهای ممکن در سازوکار برش ساده، پهنه های برش، (تشریح هندسی و رابطه های هندسی گستگی ها)، خمیدگی سطح گسلها و دلیل های آن، شکل های گوناگون ترکیب سامانه های مختلف گسلها، تشریح هندسی شکل های مختلف کنده های گسلی، تشخیص و بررسی انواع حرکت های چرخشی در گسلهای گوناگون، انگاره اندرسن، گسلهای هم بوغ، جنبش شناسی و پویش شناسی گسلها (روش های برآورد دیرینه تنش).

برگوارگی و خطوارگی

تعريف، توصیف انواع خطوارگی، تحلیل جنبش شناختی و پویش شناختی برگوارگی و خطوارگی، ارتباط با دیگر ساختارها، بودین ها و مالیون ها.

ب: عملی

دفتری: روش کمان و شکنج برای تهیه برش چین ها، روش های متوازن کردن برش های ساختاری، روش های تحلیل جابجایی بر روی گسلها، روش های جنبش شناسی و پویش شناسی گسلها (برآورد دیرینه تنش).

صرحایی: بررسی چین ها و گسلها در برش های ساختاری، انجام بررسی صحرایی (دست کم سه روز) و تهیه گزارش بازدید صحرایی.

منابع فارسی:

- ۱- قاسمی، م.ر، ۱۳۸۷، یاده های زمین شناسی ساختمانی، پژوهشکده علوم زمین، سازمان زمین شناسی کشور، ۳۲۰ ص.
- ۲- سامانی، ن، یزد جردی، ک، ۱۳۸۸، تحلیل و سنتز ساختاری، مرکز نشر دانشگاهی، ۲۲۸ ص.

منابع انگلیسی:

- 1- Fossen, H., 2010, Structural geology. Cambridge University Press, 480 p.
- 2- Ragan, D.M., 2009, Structural Geology, An introduction to geometrical techniques., Fourth Edition, John Wiley & Sons INC., New York, 393p.
- 3- Ramsay, J.G. and Huber, M.L., 1987, The Techniques of Modern Structural Geology, Vol. 2. Fold and Fractures, Academic Press, London, pp. 309-700.

چارچوب تدوین سرفصل درس						
عنوان درس به فارسی:	زمین ساخت جهانی					
عنوان درس به انگلیسی:	Global tectonics					
درست پیشناز:	نظری	جبرانی	نوع واحد:	۳	تعداد واحد:	۲
ندارد	عملی					
	نظری	پایه				
	عملی					
	۳ نظری	الزامی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
☒ دارد		☐ ندارد		آموزش تکمیلی عملی:		
☐ آزمایشگاه		☐ کارگاه		سفر عملی		
☐ سمینار		☐				

اهداف کلی درس:

تکمیل دانسته ها در زمینه ساختار صفحه های زمین ساختی، انواع مرزهای بین آن ها و اثباتی با پیوند بین زمین ساخت و شاخه های دیگر علوم زمین.

سرفصل یا رونویس مطالب:

کلیات

تعریف، هدف، اصول، اهمیت، کاربرد، ساختار کره زمین، زایش پوسته قاره ای آغازین، تفاوت های بنیادی پوسته های قاره ای و اقیانوسی، زمین ساخت جهانی (انگاره های انتقام، رانش قاره ها، زمین ناودیس، چرخه زمین ناودیسی، جریان های همرفت، زمین ساخت زاد، زمین ساخت صفحه ای)، جابجایی قاره ها، رده بندی زمین ساختی سنگ کره و پوسته، انگاره همستاندی و رسیدن به تعادل همستاندی، دگرشکلی پوسته زمین، زمین ساخت صفحه ای و خشکی زایی، علت رویداد خشکی زایی، الگوهای چهارگانه مربوطه، خشکی زایی اقیانوس ها.

تکامل زمین ساختی

پهنه های پایدار کهن زمین (پهنه های دگرگونی پایدار آرکشن، کمرندهای سنگ سبز (Greenstone belts) آرکشن، تکامل پوسته زمین آرکشن و پروتروزوییک، کوهزایی پان آفریکن)، کوهزایی هرسن نین، تکه تکه شدن پانجه، کوهزادهای حاشیه پایدار تیپ اطلس، حاشیه نایپایدار تیپ کوردیلر، حاشیه نایپایدار تیپ آند، حاشیه های باقیمانده تیپ جزیره های کمانی، کوهزاد آلب- هیمالیا (گندوانا، کیمربن، لوراسیا).

مرزهای واگرا

گسترش بستر اقیانوس ها و سازوکار آن، شواهد موجود، حاشیه سازنده (واگرا) قاره ها (درون قاره ای و کرانه قاره ای، درون اقیانوسی) و ساخت های مربوطه، انواع حوضه های حاشیه ای و الگوهای زایش آن ها، حاشیه های کم اثر و ساخت های مربوطه، اولاکوژن ها، مجموعه سنگی-زمین ساختی در پیوند با مرزهای واگرا، ردگذر نقطه های داغ.

مرزهای همگرا

لبه های ویرانگر (همگرا) و ساختهای مربوطه، تقسیم بندی انواع لبه های فروزانش، مجموعه سنگی-زمین ساختی در پیوند با مرزهای همگرا، فرایندهای کوهزایی، ابرکوهزادهای کوه زمین، زمین ساخت صفحه ای و کوهزایی، زمین ساخت صفحه ای و الگوهای کوهزایی و گامه های آن، انواع کوهزایی (کوردبایری، آندی و هیمالایی)، الگوی دگرشکلی قاره ای (دگرشکلی های پیوسته، انگاره خط لغزش، الگوی پنهان نازک خمیری)، تورانش (indentation)، پیش بوم و پس بوم، زمین ساخت واژگون (inversion tectonics)، انواع فروزانش (تیپ با تنش بالا و تیپ با تنش پایین)، ویژگی ها، اختلاف ها و چگونگی تکامل آن ها از یک قطب به قطب دیگر (الگوهای تکاملی، لنگری، لنگری تصحیح شده)، کاربرد این الگوها، فرایش زمین ساختی در پنهانه های فروزانش، سازوکار جنبش صفحه ها و علت آن، انواع تیروهای موجود حرکت دهنده صفحه ها، کمریندهای چین-راندگی همساز و ناهمساز، بافت های ترابری پنهانه های نایرجا، تغییر شیب فروزانش و اترهای آن (اقزایش و کاهش سرعت فروزانش)، اثر گوشته زمین در این تغییرات، پنهانه عادی چرخش، پس راندگی، وارون شدگی پنهانه فروزانش، انگاره های در پیوند با سازوکار و تکامل وارون، وارون شدگی به سبب جنبش گوشته زمین، اثر وارون شدگی در روی زمین و ساختهای ایجادشده (پنهانه ریشه، پنهانه چرخشی بی ریشه، پنهانه چرخشی پوشیده)، زمین ساخت نازک پوست و ستبرپوست، انواع برخورددها، انواع زمیندرزها، پیشرفت زمیندرزها، برخورد پیچیده، شیوه های برخورد و الگوهای گوشته زمین، انواع کمریندهای برخوردی، زمین ساخت میان صفحه ای، زمین ساخت گرانشی، زمین ساخت پانه ای، آمیزه ها، زمین ساخت و زمین فیزیک رشته کوه ها.

مرزهای راستالفز

مجموعه سنگی-زمین ساختی در پیوند با مرزهای راستالفز، چرخش خردصفحه ها

رابطه زمین ساخت با شاخه های دیگر علوم زمین

تعریف های مربوطه، زمین ساخت صفحه ای و رخاره های رسوبی، زمین ساخت صفحه ای و دگرگونی، زمین ساخت صفحه ای و ماقمایسم، زمین ساخت صفحه ای و کانه زایی، ساختگاه زیودینامیکی چهار گروه دگرگونی در زمین ساخت صفحه ای و چگونگی تشخیص و جدایش آن ها از یکدیگر، ایران از دینهای کوه زمین ساخت جهانی از پرکامبرین تاکنون.

کار دفتری

خواندن دست کم سه مقاله به زبان خارجی و ارایه مقالات خوانده شده از سوی دانشجویان در طول ترم در کلاس.
بررسی پنهانه های برخوردی ایران (در زانگرس و سنتنچ سیرجان)

منابع فارسی:

۱- مر، ف، و مدبری، س، ۱۳۸۰، زمین ساخت صفحه ای و فرایندهای زمین شناختی، انتشارات کوشامهر، ۴۶۷ ص.

منابع انگلیسی:

1-Kearey, P.K., Klepeis, K.A., and Vine, F.J., 2009, Global tectonics. Wiley-Blackwell, 482 p.

- 2-Mac Niocaill, C., and Ryan, P.D., 1999, Continental tectonics. Geological Society of London Special Publication NO.164, 341 p.
- 3-Vander Pluijm B.A and Marshak.S, 2004. Earth structure: An introduction to structural geology and tectonics, 2nd Edition.

چارچوب تدوین سرفصل درس

نادرد دروس پیشناز:	نظری	جبرانی پایه	نوع واحد: تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۴۸	عنوان درس به فارسی: لرزه زمین ساخت عنوان درس به انگلیسی: Seismotectonic		
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	انظری	الزامی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
☒ آموزش تکمیلی عملی:		☐ دارد ☒ ندارد	☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر عملی ☐ سمینار			

اهداف کلی درس:

آشنایی با ویژگی های گسل های جنبا، گسل زمینلرزه، پارامترهای زمینلرزه و گسلش، آشنایی اولیه با روش های تحلیل خطر زمینلرزه، لرزه زمین ساخت ایران.

سرفصل یا روئوس مطالب:

آ: نظری

کلیات

تعریف، انواع، کاربرد، لغزش های پایدار (بیلرده) و چسبنده (لرزه ای)، گسلهای شکننده و شکل بذیر، گروه گسل سنگ های تنفس آواری، گروه گسل سنگ های مومسانگی (میلونیتی)، نقش اصطکاک در گسلش.

ویژگی های روی زمین گسلها

سیما، افزارهای گسل، فروکاهی افزارهای گسل، شناسایی، اندازه و سازوکار گسلها، دسته بندی گسلها و ارزیابی توان گسلش و لرزه زایی، چین خوردگی در پیوند با گسلش، حریم گسلهای لرزه زا، لغزش های میان لایه ای، گسلش همدرد، خوش گسلش، دگریختی های محلی و ناحیه ای در پیوند با چنبش گسلهای لرزه زا، بردار لغزش در رویه گسلها.

ویژگی های ژرفای گسلها

رفtar گسلها در ژرفای گسلهای نهان (blind) و بنهان (concealed). سرچشمہ زمینلرزه ها در ژرفای گلوی سدهای جنبشی و تکه های پایدار، چگونگی گسترش جنبش گسلها (نبودها، خم ها)، گسلش های کهن.

زمینلرزه و زمین

خاستگاه زمینلرزه ها در کره زمین (انواع حاشیه های واگرا، همگرا و راستالغز)، چین خوردگی زمینلرزه ای، زمینلرزه و جنبش گنبدهای نمکی جنبا، زمینلرزه های توخته، زمینلرزه و زمینلغزه، صدایها و نورهای زمینلرزه، زمینلرزه و کوهزاری، زمینلرزه و پوسته و گوشته زمین.

پیش بینی زمینلرزه ها

تعریف پیش بینی زمینلرزه، پیش بینی کوتاه مدت، میان مدت و درازمدت زمینلرزه، پیش نشانگرهای زمینلرزه (لرزه خیزی زمینه، تغییر سرعت موج های لرزه ای، تغییرات کجی و بلندی زمین، تغییرات شرایط زیرزمینی، تغییرات دما، تغییرات الکترومغناطیسی، تغییرات مقاومت الکتریکی، آزاد شدن گاز رادون)

پارامترهای زمین لرزه و گسلش و برآورد خطر زمینلرزه

تعریف، راه های بررسی، کاربرد، گونه های مهم زمینلرزه، پارامترهای سرجشمه، اندازه و میزان خطای موجود در آن ها، بزرگا و گونه های مختلف آن، شدت، رابطه های تجربی موجود میان درازای گسل، بزرگا و شدت زمینلرزه (توان لرزه زایی گسلها)، موج های زمینلرزه (پیکری، سطحی) علت رویداد زمینلرزه (انگاره بازجاش کشان، رویداد زمینلرزه ها، انگاره گشادگی سنگ های پوسته زمین)، افت تنش، گشاوور لرزه ای، کاهش انرژی لرزه ای، شتاب گرانش زمین، و رابطه های موجود، الگوهای جفت نیرو و جفت دوگانه، سازوکار ژرفی گسل زمینلرزه ها، دیرینه لرزه شناسی، زمینلرزه های توتنه و گونه بندی آن، زمینلرزه های آتششانی، انفارهای هسته ای، ماه لرزه ها، مهندسی زمینلرزه، پایه های تحلیل خطر زمینلرزه، آشنایی با برخی نرم افزارهای مربوط به تحلیل خطر زمینلرزه.

لرزه زمین ساخت ایران زمین

زمینلرزه های باستانی، تاریخی و دوره دستگاهی حسای ایران زمین، سازوکار چیره در گسلش زمینلرزه های ایران.

ب: عملی کار دفتری

بررسی موج ها در لرزه نگاشت ها، شناسایی موج های S و P و موج های سطحی، دیدن لرزه نگاشت ها و شتاب نگاشت ها و طرز کار آن ها، تمرین و محاسبه چند سازوکار کاتونی گسل زمینلرزه ها با استفاده از موج های P و S استریونت، چگونگی کشیدن صفحه گسل و صفحه کمکی، خواندن دست کم سه مقاله به زبان خارجی و ارایه مقالات خوانده شده از سوی دانشجویان در طول ترم در کلاس.

کار روی زمین

بررسی دگریختی نهشته های کواترنری، گسلهای کواترنری و لرزه زا در چند نقطه زمین.

منابع فارسی:

- ۱- بربریان، م.، ۱۳۷۴، تخصیص کاتالوگ زلزله و پدیده های طبیعی ایران زمین، جلد نخست: خطرهای طبیعی پیش از سده بیستم، شرکت انتشارات احیا کتاب، ۶۰۳+۶۰۶ ص.
- ۲- پورکرمانی، م. و آرین، م.، ۱۳۷۶، سایزموتکتونیک (لرزه زمین ساخت)، انتشارات علوی، ۲۸۴ ص.

منابع انگلیسی:

- 1- McCalpin, J.P. (ed.), 2009, Paleoseismology. Academic Press, 613 p.
- 2- Udias, A., and Buforn, E., 1991, Source mechanism and seismotectonics. Birkhauser, 216 p.

چارچوب تدوین سرفصل درس

دروس پیشخاز: زمین شناسی ساختراری بیشترفته ۱ و ۲	نظری	جبرانی	نوع واحد: ۲ تعداد ساعت: ۴۸	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: بافت ساختار عنوان درس به انگلیسی: Petrofabrics			
	عملی							
	نظری	پایه						
	عملی							
	انظری	الزامی						
	عملی							
	نظری	اختیاری						
		آموزش تکمیلی عملی:		☒ دارد ☐ ندارد				
		☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر عملی		☐ سمینار				

اهداف کلی درس:

آشنایی با مفهوم های بافتی و ریزساختاری سنگ ها؛ شناسایی پیوند بین دگرگونی و دگربرختی در سنگ ها؛
شناسایی ویژگی های بافتی و جنبش شناختی سنگ ها در پهنه های برش.

سرفصل یا روئوس مطالب:

نظری:

تعریف ها، تعیین و تفسیر مراحل دگر شکلی، رابطه بین مرحله ای دگر شکلی و رویدادهای دگرگونی.

تعریف بافتار (fabric)، بافت (texture)، ریزساخت (microstructure)، تبلور، بازتابلور، بازیابی (recovery).

جریان و دگر شکلی، دگر شکلی و کرنش، کشنده بافتار (fabric attractor)، روانه شناسی (fabric rheology)، سازوکارهای دگر شکلی، شکستگی شکننده-تنش آواری، انحلال و نهشتگی، کاستی های شبکه بلوری کانی ها (فقط ای، خطی و صفحه ای)، دگربرختی درون بلوری، دوقطبی و شکستگی شدن (twinning and kinking)، باهود، بازبلورش (ایستا و پویا)، خرز یاختی حالت جامد، جریان دانه ای، فراخیمیرش، خرزش ناباروهربنگ، خرزش کابل، خرزش هاربر-درن، خرزش انجالی، دگر شکلی برخی کانی های مهم سنگ ها (کوارتز، کلسیت، فلدسپار، الیوین)، قانون های جریان و نقشه های سازوکار دگر شکلی (deformation map)، دیرینه پیزومترها، تنش سنگی و دماستجی به کمک ریزساختار.

توصیف، انواع، سازوکارهای شکل گیری، روش برداشت و تحلیل برگوارگی، خطوطارگی، خط ساخت سنگ-L (L-tectonites) و روش ساخت سنگ (S-tectonites)، جهت بانگی ترجیحی شبکه بلور شناختی.

برگوارگی ها (رخ، شیستوارگی، گنیسوارگی، استیلولیت، کنگره ای)، ریز چین ها، شکنج ها (kink) و نوارهای شکنجی (kink band)، ریز گسلها، سازوکارهای تشکیل این عنصرهای صفحه ای.

پهنه های برش، انواع پهنه های برش (تاب، ساده، عمومی)، گسل سنگ های شکننده، مومنگ ها (میلونیت ها)، فیلونیت ها، شاخص های سوی برش، بافت S-C و S-C'، ماهی میکا، چین های نیامی، انواع دنباله های شکننده بلورها.

جاها بارشدگی، رنگ ها، سایه های کرنش، لبه ها (fringes)، بودین ها.

شکفته بلورها و حاشیه‌های واکنش (reaction rims)، پورفیروبلست‌های پیش از زمین ساخت، همزمان با زمین ساخت، بین زمین ساخت و پس از زمین ساخت، تعیین رابطه بین رویدادهای دگرگونی، ماقمایی و دگربرختی، خم‌های گذار فشار-دما-زمان (PTt path) ساختارهای اولیه در سنگ‌های آذرین و رسوبی سنجنده‌های تنش و کرنش در سنگ‌ها (natural microgauges)

عملی:

آشنایی با روش‌های بررسی ریزساختار با میکروسکوپ نوری و میکروسکوپ الکترونی، بررسی انواع بافت‌های میکروسکوپی در سنگ‌ها، اندازه گیری و برداشت ساختهای جهت دار صفحه‌ای و خطی در نمونه‌های دستی و نمونه‌های میکروسکوپی، روش برداشت نمونه‌های جهت دار، آشنایی با یونیورسال استیچ و چگونگی بررسی های ریزساختاری نمونه‌ها در برش‌های نازک (کوارتز، کلسیت و کانی‌های ورقه‌ای)، بررسی دوقلویی های مکانیکی، تعیین عدد توابی چند نمونه، تهیه نمودار $R_{3\phi}$ چند نمونه، آشنایی با دماقشارسنجی، بررسی مبانی‌های سیال، بررسی و برداشت ساختارهای مزوسکوپی شکل‌بندی در صحراء، آشنایی با روش برداشت نمونه‌های جهت دار.

منابع فارسی:

- شیخ‌الاسلامی، م.ر. (مترجم؛ نوشته پاسخیه، میرز و کرونر)، ۱۳۸۶، زمین‌شناسی صحرایی در سرزمین‌های گنیسی درجه بالا. سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور، ۱۹۸ ص.
- قاسمی، ح. (مترجم؛ نوشته بارکر)، ۱۳۸۷، مبانی بافت‌ها و ریزساختهای سنگ‌های دگرگونی. انتشارات دانشگاه صنعتی شهرورد، ۲۶۰ ص.

منابع انگلیسی:

- Passchier, C.W., and Trow, R.A., 2005, Microtectonics. Springer, 366 p.
- Shelley, D., 1993, Igneous and metamorphic rocks under microscope. Chapman & Hall, 630 p.

چارچوب تدوین سرفصل درس

دروس پیشناهی: زمین شناسی ساختاری پیشرفتی ۱ و ۲	نظری	جبرانی	نوع واحد: ۲ تعداد واحد: ۴۸ ساعت	عنوان درس به فارسی: مدل سازی زمین ساختی عنوان درس به انگلیسی: Tectonic modeling
	عملی	پایه		
	نظری			
	عملی			
	انظری	الزامی		
	عملی			
	نظری	اختری		
عملی				
آموزش تكميلي عملی:				
☒ دارد ☐ ندارد				
☐ ازمايشگاه ☐ کارگاه				
☐ سفر عملی ☐ سمینار				

اهداف کلی درس:

آشنایی با ابزارها و روش های گوناگون (آنالوگ و عددی) مدل سازی ساختارهای زمین شناسی در مقیاس های گوناگون

سرفصل یا روئوس مطالب:

نظری:

دیباچه

تعريف مدل و مدل سازی، تعریف مدل سازی آنالوگ و مدل سازی عددی

مدل سازی آنالوگ

توصیف کامل انگاره مدل های مقیاسی، ابزارهای مدل سازی آنالوگ (جمعه ماسه، جمعه برش، دسته مقوا، دستگاه های گریز از مرکز، مدل های تورانش (indentation)، مدل های فتوالاستیک)، مواد مدل سازی آنالوگ (ماسه، رس و گل رس، میکا، پلستیکین، سبیلیکن پاتی)، روانه شناسی مواد مدل سازی آنالوگ، مدل سازی دیاپیرها، مدل سازی محیط های کششی، فشارشی، ترافشارشی و تراکششی، مدل سازی وارونگی زمین ساختی (tectonic inversion)، مدل سازی تنش و کرنش، مدل سازی چین خوردگی، مدل سازی گسلش، مدل سازی پهنه های برش، مدل سازی گسلش بی سنگ، مدل سازی فرسایش و رسوبگذاری در حین دگرریختی.

مدل سازی عددی

تعريف دگرریختی پیوسته و ناپیوسته، همگن و ناهمگن، تعریف پیوستار (continuum) و مکانیک پیوستار، قانون های فیزیکی پایه مورد استفاده در مدل سازی عددی ساختارها، رویکردهای مدل های عددی (numerical models): تفاضل محدود (finite difference)، عنصر محدود (finite element) و عنصر مرزی (boundary element)

عملی:

طراحی یک مدل مقیاسی از زمین ساخت گستره‌ای از ایران یا گستره مورد بررسی داشجو با رعایت نسبت‌های مقیاس مدل و انجام دست کم یک آزمایش جعبه ماسه یا جعبه برش و ارایه گزارش. آشنایی با دست کم یک نرم افزار مدل سازی عددی (نرم افزار matlab نوصیه می‌شود)، نوشتن چند برنامه ساده برای مدل سازی عددی ساده ساختارهای زمین شناختی یا کشیدن نمودارهای زمین ساختی با کمک نرم افزار.

منابع انگلیسی:

- 1- Buiter, S.J.H. and Shreurs, G (ed.) 2006, Analogue and numerical Modelling of crustal-Scale Processes , Edited by Geological Society, Special pub. 253p.
- 2- Cobbold, P.R. (ed.), 1991, Experimental and Numerical Modelling of Continental Deformation, Tectonophysics, Vol. 188, no. 1/2, 208 p.

چارچوب تدوین سرفصل درس

دروس پیشنباز: زمین شناسی ساخترای پیشرفته ۱ و ۲	نظری	جبرانی	نوع واحد: ۳ تعداد واحد: ۳ تعداد ساعت: ۶۴	عنوان درس به فارسی: زمین شناسی ساخترای کاربردی عنوان درس به انگلیسی: Applied structural geology
	عملی			
	نظری	پایه		
	عملی			
	نظری	الزامی		
	عملی			
	اُننظري	اختیاری		
آموزش نكميلی عملی:		☒ دارد ☐ ندارد	☒ سفر عملی ☐ سمینار	☒ آزمایشگاه ☐ کارگاه

اهداف کلی درس:

آشنایی نظری و عملی با روش های نوین کاربرد زمین شناسی ساخترای در زمینه های گوناگون کاربردی مانند اکتشاف و استخراج نفت، گاز، منابع معدنی، تهیه نقشه های زمین شناسی، زمین شناسی مهندسی و زیست محیطی.

سرفصل یا روئوس مطالب:

نظری:

تعريف ها، آشنایی با حوضه های نفت و گاز ایران، سامانه های نفتی مهم ایران، شناخت افق های مخزنی، منشاء بوشش و تله ها در ایران، آشنایی با تله های نفتی ساخترای، مراحل اکتشاف ذخایر هیدروکربنی، روش های اکتشاف مواد هیدروکربنی (زمین شناختی، زمین فیزیکی، حفاری، پتروفیزیکی، مهندسی نفت)، آشنایی با اطلاعات زیرسطحی (زمین فیزیک لرزه ای، زمین فیزیک نالرزو ای، نقشه های زرفی، نقشه های هم سببرا (isochore and isopach maps) ، اطلاعات چاه ها)، نیمرخ های بازتاب لرزه ای و تعبیر و تفسیر دو بعدی و سه بعدی آن ها برای اکتشاف نفت و گاز، روشن های چاه پیمایی و تفسیر زمین شناختی و ساخترای داده های مربوطه، آشنایی با پتروفیزیک، نمودارهای پتروفیزیکی، روش های عملی اندازه گیری تش، کاربرد ویژگی های تنش در افزایش بازده چاه های نفت و گاز، ساختارهای طبیعی ذخیره سازی نفت و گاز، درزه نگاری برای بررسی مخزن های نفت و گاز، تاثیر هندسه و جنبش شناسی ساختارها در گسترش درزه ها و نقش آن ها در مخزن های نفت و گاز، بهره برداری از چاه پیمایی برای تعیین ویژگی های ساختاری زیرزمینی.

روشن های تهیه برش های ساختاری (ترازمند)، روشن های تهیه نقشه های ساختاری، روشن های تفسیر سه بعدی نقشه های زمین شناختی و اکتشافی، تهیه نمودار های سه بعدی (block diagram) و نقشه های سه بعدی، کاربرد روش های دورسنجی و سامانه اطلاعات جغرافیایی در بررسی های ساختاری، مکان های مناسب برای دورریزی پسماندهای انسانی و اتمی، روشن های تحلیل خطر زمینلرزه، درزه نگاری پیشرفته، ساختارهای مناسب برای تشکیل و تمرکز مواد معدنی.

عملی:

صرهایی: دست کم سه روز برداشت ساختارها و تجزیه و تحلیل آن ها در صحراء دفتری: محاسبه سترا و ژرف، روش های محاسباتی و ترسیمی (ارتوجرافیک و استریوگرافیک)، تصحیح نقشه های ژرفی بر پایه اطلاعات حاصل از چاه و آشنایی با روش های تولید نقشه برای افق های مخزنی، آشنایی با کالیبراسیون و تفسیر نیمرخ های بازتاب لرزه ای، استفاده از اطلاعات زمین فیزیکی و برشن های زمین شناسی برای تهیه نقشه های ژرفی، روش های تصویر کردن اطلاعات چاه ها در نقشه های ژرفی، مفهوم جدایش (separation)، جدایش افقی و قائم در نیمرخ ها و چاه ها، تهیه نقشه های ژرفی از سطوح گسلیده و تشخیص گسلها بر روی نقشه های ژرفی، محاسبه حجم از روی نقشه ژرفی، تهیه نقشه و برشن ساختاری یک گستره کوچک که ساختارهای گوناگون در آن موجود باشد، آشنایی و استفاده از نرم افزارهای گوناگون برای روش های اشاره شده در بالا؛ تهیه مدل های مسه بعدی از ساختارها

منابع فارسی:

- ۱- مدنی، ح (متترجم؛ نوشته بجلی)، ۱۳۷۰، روش های ساختاری در اکتشاف مواد معدنی، انتشارات صنعت فولاد، ۲۵۷ ص.
- ۲- صفری، ح، امیری بختیار، ح و غلادوند، ر، ۱۳۸۸، زمین شناسی تحتالارضی پایه‌ای، شرکت ملی نفت ایران، مناطق نفت خیز جنوب، ۴۲۴ ص.

منابع انگلیسی:

- 1- Groshong, R.H., 2006, 3-D Structural Geology: A Practical Guide to Quantitative Surface and Subsurface Map Interpretation. Springer, 400 p.
- 2- Tearpock D.J., 2002, Applied subsurface geological mapping with structural methods. Prentice Hall, 864 p.

جزئیات تدوین سرفصل درس						
نامهای مذکور در درس:	عنوان درس به فارسی:	عنوان درس به انگلیسی:				
	زمین شناسی کواترنری	Quaternary geology				
	نامهای مذکور در درس:	نامهای مذکور در درس:				
	نظری	جبرانی	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲		
	عملی					
	نظری	پایه				
	عملی					
	نظری	الزامی		تعداد ساعت: ۳۲		
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					
	عملی					
	نظری					

اهداف کلی درس:

آشنایی با تعریف های پایه دوره کواترنری و ویرگی های زمین شناختی آن؛ آشنایی با تغییرهای اقلیمی کواترنری و تاثیر آن بر نهشته ها و سازندۀای زمین شناختی؛ آشنایی با روش های بررسی زمین شناسی کواترنری

سرفصل یا روئوس مطالب:

دیباچه، تعریف‌ها، اهمیت بررسی کواترنری، ویژگی‌های کواترنری، مقایسه کواترنری و پیش کواترنری، پلیستوسن و هولوسن، روش‌ها بررسی کواترنری، آشنایی با محیط‌های کواترنری در آسیا، اروپا (آلپ)، آمریکای شمالی و آفریقا، کواترنری از دیدگاه شناسی، کواترنری از دیدگاه رسوب تناسی و محیط‌های رسوبی، شواهد کواترنری در اقیانوس‌ها و قاره‌ها، رسوبات محیط‌یابزیک، تحلیل‌های ایزوتوبی اکسیرن، چینه نگاری ایزوتوب اکسیرن، دوره‌های پخساری و میان‌پخساری، بازجهش‌ستگ کره پس از یخسارش، روش‌های گاه نگاری سبی در کواترنری (شواهد دیرینه شناختی، گرده و هاگ، زیای پستانداران، انسان، غارشناسی، تغروفکرونولوژی، دیرینه خاک‌ها، لس‌ها)، روش‌های گاه نگاری مطلق در کواترنری (کربن ۱۴، اورانیوم-توریم، پتاسیم-آرگن، آرگن ۴۰، آرگن ۳۹، ردشگافت، لومیتاسیس دمایی، کیهان‌زاد، لومیتاسیس نوری، مگنتوستراتیگرافی) زیست‌چینه نگاری ژرفای دریا، تغییر ارتفاع سطح آب دریاها و دریاچه‌ها در کواترنری، پدیده‌های زمین‌شناختی کواترنری پهنه‌های خشک، آشنایی با زمین‌شناسی کواترنری ایران.

منابع فارسی:

- ۱- احمدی، ح. و فیض نیا، س.، ۱۳۷۸، سازندهای دوره کوادرنر (مبانی نظری و کاربردی آن در منابع طبیعی)، انتشارات دانشگاه تهران، ۵۵۷ ص.

۲- فاطمی عقدام، رضایی، پ.، سوری زاده‌م. و نجف زاده، ع. (مترجمان؛ نوشته کات)، ۱۳۸۵، زمین شناسی کوادرنری، کاربردی، انتشارات جهاد دانشگاهی، ۴۶۵ ص.

منابع انگلیسی:

- 1- Lowe, J.J., and Walker, M., Reconstructing Quaternary Environments. Prentice Hall, 472 p.

چارچوب تدوین سرفصل درس

دروس پیشناز:	نظری	جبرانی پایه	نوع واحد: ۲ تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۶	عنوان درس به فارسی: کاربرد مکانیک سنگ در زمین ساخت عنوان درس به انگلیسی: Application of rock mechanics in tectonics		
	عملی					
	نظری					
	عملی	الزامي اختیاری				
	نظری					
	عملی					
	آنظری					
	عملی					
آموزش تكميلی عملی:		☒ دارد ☐ ندارد	☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر عملی ☐ سمینار			

اهداف کلی درس:

کاربرد روش های مکانیک سنگ در شناخت بهتر فرایندهای مویر در تغییرهای ساختاری پوسته مانند، شکل گیری گسل ها و درزه ها و زمینلره.

سرفصل یا رونوس مطالب:

دیباچه

تعريف ها، ساختار توده سنگ، روش های مطالعه، تعریف ناپیوستگی ها، انواع ناپیوستگی ها، تعریف هوازدگی، هوازدگی انواع گوناگون سنگ ها، بررسی ناپیوستگی ها با استفاده از استربونت، توالی ناپیوستگی ها و روش های مطالعه کمی آن ها (تعیین D.Q.R. و مانند آن)، روش های آماری در مطالعه توالی ناپیوستگی ها، رده بندی مهندسی توده سنگ (رده بندی های عمومی، رده بندی های اختصاصی).

ویژگی های مکانیکی سنگ بکر

تعريف ها شامل: شکستگی، حد کشسانی، شکست، رفتار شکستنده، رفتار غیر ثُرد شکستنده، معیار شکست، مقاومت کششی سنگ ها، آزمایش مقاومت کششی مستقیم و غیر مستقیم، رفتار سنگ در مقابل فشار تک محوری، تاثیر اندازه، شکل و وضعیت قاعده های نمونه بر رفتار سنگ، تاثیر رطوبت محیط، تاثیر سفتی و کنترل خودکار، رفتار سنگ در مقابل فشارهای دو محوری و سه محوری، فناوری ها و مشکل های آزمایش، معیارهای شکست و حد کشسانی، منحنی های پوش و سطح ها، معیارهای کولومب و موهر، معیارهای تجربی.

ویژگی های مکانیکی توده سنگ

مقاومت برشی ناپیوستگی ها در سنگ، تاثیر آب بر مقاومت برشی ناپیوستگی ها، رفتار سطح های هموار و صاف، تاثیر ناهمواری بر مقاومت برشی، تاثیر مقیاس برشی ناپیوستگی ها، راههای آزمایش تعیین مقاومت برشی ناپیوستگی ها در سنگ: برشی مستقیم، سه محوری و برشی دورانی، برآورد مقاومت فشاری سطح های ناپیوستگی ها و زاویه اصطکاک آن ها، دگرشكلي (deformation) در ناپیوستگی ها، پیش بینی مقاومت برشی ناپیوستگی ها، مقاومت برشی ناپیوستگی های پرشده از ذرات دانه ریز، مقاومت برشی سنگ های پردرزه، آزمایش مقاومت توده

های سنگی پردرزه، رده بندی مهندسی سنگ ها (بر پایه نتایج آزمایشگاهی، بر پایه نتایج آزمایش های درجا یا آزمایشات انداختن).

آب در توده سنگ

کلیات، جریان آب زیرزمینی در توده سنگ، چرخه آب، تعریف تراوایی سنگ های درزه دار، شبکه های جریان، اندازه گیری تراوایی سنگ در محل: آزمایش های بار هیدرولیکی ثابت و متغیر، آزمایش های تلمبه زنی (بمباز)، اندازه گیری فشار آب در توده سنگ، انواع فشارسنج ها (بیزو متراها).

مکانیک سنگ و زمین ساخت

انگاره ترک ها، معیار گرفیت، سازو کار تشکیل درزه در سنگ ها، سازو کار گسلش در سنگ ها، رفتار اصطکاک رویه گسلها و درزه ها، ویژگی های مکانیکی سنگ های موجود در یوسته و گوشه.

منابع انگلیسی:

- 1- Jaeger J., Cook, N.G., and Zimmerman R., 2007, Fundamentals of Rock Mechanics. Wiley-Blackwell, 488 p.
- 2- Pusch, R., 1995, Rock Mechanics on a geological base. Elsevier, 514 p.

چارچوب تدوین سرفصل درس

ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد: ۲ تعداد ساعت: ۲۲	عنوان درس به فارسی: نوزمین ساخت و ریخت زمین ساخت عنوان درس به انگلیسی: Neotectonics and morphotectonics
	عملی			
	نظری	پایه		
	عملی			
	نظری	الزامی		
	عملی			
	آنظری	اختیاری		
	عملی			
آموزش تکمیلی عملی:				
☒ ندارد ☐ دارد				
☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه				
☐ سفر عملی ☐ سمینار				

اهداف کلی درس:

آشنایی با ویژگی های زمین شناختی، ریخت شناختی و لرزه زمین ساخت پهنه های زمین ساخت جنبه، آشنایی با روش های شناسایی و تحلیل ساختارهای جنبای پوسته.

سرفصل یا روئوس مطالب:

تعريف، اصول، هدف، کاربرد، اصول زمین ریخت شناسی، سیما و داده های زمین شناختی کواترنری، گسلش، خمس و کج شدگی، گنبدشده، تاب برداشتن، دگرشكلي پهنه اي، داده های زمین ریخت شناسی، زمین ریخت شناسی زمین ساختی، دگرشكلي پادگانه های آبرفتی، جابجاشدگی افقی و شاغلی پادگانه ها، پیوند میان گسلها و جین های در حال رشد با زمین ریخت شناسی، شاخص های ریخت زمین ساختی، ساخت های مخروط افکنه های آبرفتی و گونه های مهم آن، دگرگونی های فرازهای رسوبگذاری، دگرگونی های به دست آمده از تکرار تراز پایه ها، دگرگونی های روی داده در فراز و زاویه رویه پادگانه های بالاًمده، دگرگونی ها و جایجا شدگی های رویه های پهن شدگی بستر رودخانه ها، دگرگونی های روی داده در چهره بستر رودخانه ها و گونه های آن ها، ریخت زمین ساخت جهانی، ریخت زمین ساخت قاره ای و گونه های مهم آن، ریخت زمین ساخت تیپ Basin and Range. ریخت زمین ساخت کمرندهای چین-راندگی، برخاستگی فلات ها، فروریختگی های میان قاره ای، تقسیم بندی فعالیت های کوهپایه ها و ریخت های گوناگون ایجاد شده در کوهپایه و کوه ها، مراحل ریخت زمین ساختی در کوهزاری، دیرینه لرزه شناسی، باستان شناسی و داده های باستانی و تاریخی، داده های دستگاهی و اندازه گیری های دقیق آن، داده های لرزه زمین ساختی، گسلش زمینلرزه ای، گسلش و دگرریختی، لرزه خیزی و دگرریختی، نوزمین ساخت ایران، ریخت زمین ساخت ایران، بررسی چند پدیده ریخت زمین ساختی در صحراء، بررسی چند پدیده ریخت زمین ساختی به کمک عکس های هوایی و تصویرهای ماهواره ای، تهیه گزارشی از یک پهنه جنبای زمین ساختی از سوی دانشجو به کمک بررسی های صحرایی و دورستنجی یاد شده در بالا.

منابع انگلیسی:

- 1- Keller, E.A. and Pinter, N., 2002, Active tectonics. Prentice Hall, 338 p.
- 2- Burbank, D.W. and Anderson, R.S., 2001, Tectonic geomorphology, Blackwell Science, Inc., Massachusetts, 274 p.

چارچوب تدوین سرفصل درس

دروس پیشناز:	نظری	جبرانی باشه	نوع واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به فارسی: کاربرد زمین فیزیک در زمین ساخت عنوان درس به انگلیسی: Application of geophysic in tectonics		
	عملی					
	نظری					
	عملی	الزامی اختیاری				
	نظری					
	عملی					
	آنظری					
	عملی					
آموزش تكمیلی عملی:		☒ دارد ☐ ندارد ☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر عملی ☐ سمینار				

اهداف کلی درس:

آشنایی با کاربرد روش های زمین فیزیکی در بررسی های زمین ساختی و زمین شناسی ساختاری؛ آشنایی با روش های شناسایی و تحلیل ساختارهای سطحی و زیرسطحی به کمک روش های زمین فیزیکی

سرفصل یا روئوس مطالب:

کلیات

تعريف ها، کاربردها

لرزه شناسی

مسایل و اهداف لرزه شناختی (بازتابی، شکست مرزی، درون چاهی)، مروری بر مکانیک محیط های پیوسته (تنفس، کرنش، قانون هوک، پیمایه های کشناسی و رابطه بین آن ها، ویژگی های کشناسی سنگ ها)، موج های کشان (موج های حجمی و موج های سطحی)، دستگاه های ثبت و چشممه های انرژی، گیرنده (زیوفون، هیدروفون)، دستگاه های ثبت (بازتابی، شکست مرزی، درون چاهی)، چشممه های انرژی و ارتعاشی در عملیات لرزه ای (بازتابی، شکست مرزی، درون چاهی)

عملیات صحرا ای (بازتابی، شکست مرزی، درون چاهی)

تفسیر نیمرخ های لرزه ای بازتابی و اثر پدیده های ساختاری بر آن ها، مروری بر نیمرخ های لرزه ای، انتخاب بازتاب کننده مناسب، دنبال کردن بازتاب کننده ها، طرز تهیه نقشه خط های همزمان و هم ژرف، انواع پدیده های ساختاری و اثر آن ها در نیمرخ های لرزه ای، محدودیت های تفسیر پدیده های ساختاری.

زمین مغناطیس

اصول فیزیکی مغناطیس (میدان و پتانسیل)، میدان مغناطیسی زمین و تغییرات آن، مغناطیس سنگ ها، دستگاه ها و روش های اندازه گیری دیرینه مغناطیسی و مسایل زمین شناختی و مغناطیس سنگ ها، چیزهای تگاری مغناطیسی.

گرانی سنجی

میدان و پتانسیل گرانی، دستگاه های اندازه گیری گرانی مطلق و نسبی، روش های اندازه گیری گرانی، تصحیحات گرانی سنجی، روش های جاذبه در تعیین شکل زمین، حل برخی از مسائل زمین شناسی به کمک گرانی سنجی، کاربرد داده های گرانی در تعیین تعادل هسته ای

منابع انگلیسی:

- 1- Lowrie, W., 2007, Fundamentals of Geophysics. Cambridge University Press, 354 p.
- 2- Sheriff, R.E., and Geldart, L.P., 1995, Exploration Seismology. Cambridge University Press, 592 p.
- 3- Lillie, R.I., 1999, Whole Earth Geophysics, An introduction textbook for geologists and geophysicist, Prentice-Hall. Inc., 361 p.

چارچوب تدوین سرفصل درس

دروس پیشخواز: زمین ساخت جهانی	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td>نظری</td><td style="text-align: center;">جبرانی</td></tr> <tr><td>عملی</td><td style="text-align: center;">باشه</td></tr> <tr><td>نظری</td><td style="text-align: center;">الزامی</td></tr> <tr><td>عملی</td><td style="text-align: center;">اختیاری</td></tr> <tr><td>نظری</td><td style="text-align: center;">الزامی</td></tr> <tr><td>عملی</td><td style="text-align: center;">باشه</td></tr> <tr><td>آنظری</td><td style="text-align: center;">باشه</td></tr> <tr><td>عملی</td><td style="text-align: center;">باشه</td></tr> </table>	نظری	جبرانی	عملی	باشه	نظری	الزامی	عملی	اختیاری	نظری	الزامی	عملی	باشه	آنظری	باشه	عملی	باشه	نوع واحد: تعداد واحد: ۲	تعداد ساعت: ۲۲	عنوان درس به فارسی: زمین ساخت ایران
نظری	جبرانی																			
عملی	باشه																			
نظری	الزامی																			
عملی	اختیاری																			
نظری	الزامی																			
عملی	باشه																			
آنظری	باشه																			
عملی	باشه																			
				عنوان درس به انگلیسی: Tectonics of iran																

آموزش تکمیلی عملی: دارد   ندارد
 آزمایشگاه   کارگاه   سفر عملی   سمینار

اهداف کلی درس:

آشنایی با تاریخچه زمین ساختی ایران در گذر زمان زمین شناسی؛ شناسایی بهنه های زمین ساختی ایران و فرگشت ساختاری آن ها در گذر زمان؛ آشنایی با رویدادهای **پافق، قلعه‌ای و کوهزاری** موثر بر شکل گیری فلات ایران.

سرفصل یا روئوس مطالب:

آشنایی با تاریخچه بررسی های زمین شناختی و زمین ساخت ایران، مروری بر تقسیم بندی های ساختاری رسوبی ایران، جایگاه زمین شناختی و زمین ساختی ایران در خاورمیانه و آسیا، تظریه های زمین ساختی (زمین ساخت جهانی) در ایران، بررسی ویژگی های زیر در پهنه های مختلف ساختاری ایران (کبه داغ، کاسپین جنوبی، البرز، تالش، آذربایجان، خاور ایران، لوت، ایران مرکزی، ارومیه دختر، سنتنگ-سیرجان، زاگرس و مکران)؛ ساختار پوسته، سن سخت شدن پی سنگ، پدیده های آذرین و دگرگونی، توالی رسوبی و رخداره های رسوبی، ستون زمین ساختی (بررسی و شناخت گامه های اصلی ساختاری، خشکی زایی و کوهزایی و تعیین آشکوب ها و رویدادهای ساختاری)، رابطه رسوبگذاری، فعالیت های آذرین و دگرگونی و کانی سازی با مراحل زمین ساختی، بررسی روندهای اصلی ساختاری (به ویژه محور چین ها و شکستگی ها و گسلهای اصلی) در هر پهنه، الگوی دگرگشکلی در هر یک از پهنه ها در ارتباط با ایران، بررسی فعالیت های لرزه زمین ساختی و رابطه آن با ساختار ناحیه، سمینار در مورد نظریه ها و مقاله های گوناگون زمین ساختی و ساختاری ایران از سوی دانشجویان، بازدید صحرایی در چند پهنه ساختاری ایران، گردآوری و ارایه گزارش های ساختاری و زمین ساختی از پهنه های برگزیده ایران از سوی دانشجویان.

منابع فارسی:

- ۱- آقاباتی، ع.، ۱۳۸۳، زمین شناسی ایران. سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور، ۵۸۶ ص.
- ۲- قرشی، م. و آرین، م.، ۱۳۸۹، تکنوتیک ایران. انتشارات مریع آبی، ۳۳۶ ص.
- ۳- مقالات معتبر چاپ شده در مجلات ISI در ارتباط با زمین ساخت ایران.

چارچوب تدوین سرفصل درس						
عنوان درس به فارسی:	عنوان درس به انگلیسی:					
زمین شناسی و زمین ساخت خاورمیانه						
Geology and middle east tectonics						
دروس پیشناهی:	نظری	جبرانی	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	تعداد ساعت: ۳۲	
زمین ساخت	عملی					
جهانی	نظری	پایه				
	عملی					
	نظری	الزامی				
	عملی					
	۲نظری	اختیاری				
	عملی					
	عملی					
آموزش تکمیلی عملی:						
☒ دارد		☐ آزمایشگاه				
☐ سینیار		☐ کارگاه				
☐ سفر عملی		☐				

اهداف کلی درس:

آشنایی با فرگشت زمین شناختی و زمین ساختی خاورمیانه.

سرفصل یا رونویس مطالب:

تعریف محدوده های جغرافیایی خاورمیانه (ایران، قزاقستان، ازبکستان، ترکمنستان، آذربایجان، ارمنستان، گرجستان، جنوب روسیه، ترکیه، افغانستان، پاکستان، عراق، کویت، سوریه، اردن، عربستان، یمن، عمان، امارات، قطر، بحرین، مصر، سودان، اریتره، ایوبی، جیبوتی، سومالی) تعریف محدوده های زمین شناختی خاورمیانه (اورسیا و توران، فره قوم، پامیر، پاروپامیسوس، کاسپین جنوبی، قفقاز، آناتولی، هلمند، مکران، خاور ایران (بابل-بلوچ)، کپه داغ، البرز، تالش، ایران مرکزی، لوت، زاگرس، سنتندج-سیرجان، ارومیه-دختر، صفحه هند و دریای مکران، خلیج فارس و میانرودان، کراتن قازی، دریای سرخ، خلیج عدن، شمال خاور آفریقا، خاور مدیترانه و قبرس، دریای مرده)، زمین ریخت شناسی گستره، اهمیت زمین شناسی در اقتصاد خاورمیانه.

تکامل زمین شناختی خاورمیانه

خاورمیانه در پر کامبرین، پالیوزویک، مژوزویک و سنتوزویک، محیط های رسوبی، ماقمایی و دگرگونی مربوط به هر دوره، رویدادهای زمین شناختی شاخص و قبلی بیگیری در منطقه، رویدادهای ماقمایی گستره، رویدادهای دگرگونی گستره، رویدادهای فلززایی گستره، رویدادهای نشکل سامانه های نفت و گاز.

تکامل زمین ساختی خاورمیانه

صفده ها، بلوک ها و پهنه های زمین ساختی اصلی گستره، رویدادهای زمین ساختی اصلی گستره، رویدادهای کافتش، اقیانوس های اصلی، رویدادهای فرورانش، رویدادهای برخورد و کوهزایی، آشکوب ها و رویدادهای ساختاری، رویدادهای خشکی زایی، گسترش کوهزاد آلپ-هیمالیا، افولیت ها و زمیندرزهای خاورمیانه، گسلهای اصلی خاورمیانه، گسلهای جنوبی خاورمیانه، زمیندرزهای بزرگ خاورمیانه.

منابع فارسی:

- ۱-آفتابی، ع.، ۱۳۸۳، زمین شناسی ایران، سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور، ۵۸۶ ص.
- ۲-قرشی، م. و آرین، م.، ۱۳۸۹، تکتونیک ایران، انتشارات مریع آبی، ۳۲۶ ص.

منابع انگلیسی:

- 1-Alsharhan A.S., Nairn, A.E.M., 2003, Sedimentary basins and petroleum Geology of the Middle East, Elsevier publication, 979p.

چارچوب تدوین سرفصل درس

دروس پیشناز: زمین ساخت جهانی	نظری	جبرانی	نوع واحد: ۲ تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به فارسی: کانه زایی و زمین ساخت عنوان درس به انگلیسی: Mineralization and tectonics
	عملی	پایه		
	نظری	الزامی		
	عملی	اختیاری		
	نظری			
	عملی			
	آننظیری			
عملی				
آموزش تكمیلی عملی:				
☒ دارد ☐ ندارد				
☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه				
☐ سفر عملی ☐ سمینار				

اهداف کلی درس:

آشنایی با جایگاه زمین ساختی انواع گوناگون کاسارها

سرفصل یا رونویس مطالب:

کلیات، ذخایر کاسنگی در نقطه های داغ قاره ای، کافت ها و اولاکوزن ها، نهشته های کاسنگی در حاشیه های قاره ای آرام و حوضه های داخلی، نهشته های کاسنگی در حوضه های اقیانوسی، برآمدگی های اقیانوسی، گسلهای تاریخت، جزیره های خطی و کوه های دریابی، نهشته های کاسنگی در ارتباط با فروزانش، درازگودال و کمان بیرونی، کمان های ماقمابی، گودالهای کمان بیرونی، کمریندی های ماقمایی پشت کمانی، حوضه های پشت کمانی، ذخایر کاسنگی در ارتباط با زمین ساخت برخورده، حوضه های بازمانده اقیانوسی، زمیندرز و افیولیت های برخورده، حوضه های پیش بوم و پس بوم، ذخایر کاسنگی در گسلهای تاریخت، ذخایر کاسنگی و چرخه کوهزاری ویلسون، زمین ساخت صفحه ای به عنوان راهنمایی برای اکتشاف مواد معدنی، تپهه گزارش از وضعیت کانه زایی پنهنه های گوناگون ایران از سوی دانشجو.

منابع فارسی:

- ۱- شهاب پور، ج.، ۱۳۸۲، زمین شناسی اقتصادی، دانشگاه شهید باهنر کرمان، ۵۱۳ ص.
- ۲- سر، ف.، و مدیری، س.، ۱۳۸۰، زمین ساخت صفحه ای و فرایندهای زمین شناختی، انتشارات کوشامهر، ۴۶۷ ص.

منابع انگلیسی:

- 1-Kearey, P.K., Klepeis, K.A., and Vine, F.J., 2009, Global tectonics. Wiley-Blackwell, 482 p.

چارچوب تدوین سرفصل درس

دروس پیش‌نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد: ۲ تعداد ساعت: ۴۸	عنوان درس به فارسی: کاربرد دورسنجی و سامانه اطلاعات جغرافیایی در زمین شناسی عنوان درس به انگلیسی: Application of remote sensing and geographic information system in geology	
	عملی	پایه			
	نظری	الزامي			
	عملی				
	نظری				
	عملی				
	انظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تكمیلی عملی:		دارد ☒ ندارد ☐		سفر عملی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐	

اهداف کلی درس:

آشنایی با روش های دورسنجی و استفاده از سامانه اطلاعات جغرافیایی در بررسی های زمین شناختی.

سرفصل یا روئوس مطالب:

کلیات، تعریف دورسنجی، انواع روش های دورسنجی، مبانی فیزیکی سنجش از دور و تابش های الکترومغناطیسی، ماهواره های دورسنجی، قابلیت ها و محدودیت های دورسنجی، انواع تصویرهای دورسنجی، انواع مسکوها، سنجنده ها و حسگرهای ماهواره ای و طیف های برداشت شده با این حسگرها، نرم افزارهای برداش تصویر، کاربردهای انواع گوناگون تصویرها، ویژگی های طیفی کانی ها، سنگ ها و ساختارهای زمین شناختی، برداشت هایی چند طیفی و ابرطیفی (hyperspectral)، سنجنده های مایکروویو، آشنایی با اینصار (INSAR) و کاربردهای آن در بررسی آتشفشان هارزمیتلزه ها و نشت زمین.

برداش رقومی داده ها، آنکاراسازی، انواع تبدیل ها، تصحیح هندسی و رادیومتریک، انواع فیلترها و کاربردهای آن ها.

تعریف سامانه اطلاعات جغرافیایی (SAG)، تاریخچه و انواع نرم افزارها و محیط های ساج، داده ها و اطلاعات ورودی، متادتا، ساختار درونی اطلاعات و داده ها در ساج، لایه های اطلاعاتی در ساج، ویژگی های لایه های اطلاعاتی و چگونگی تغییر این ویژگی ها، رستر و بردار در ساج، زمین مرجع سازی تصویرها در ساج، روش های ترکیب لایه ها در ساج، تحلیل آماری داده ها، نرم افزارهای سازگار با ساج.

کاربری ساج برای تهیه نقشه های زمین شناختی و نقشه های موضوعی دیگر، نماد شناسی (symbolology) در ساج، کاربری ساج در هیدرولوژی، تحلیل حوضه های زهکش و زمین ریخت شناختی، کاربری ساج در تحلیل مخاطرات زمین شناختی، تهیه برش های زمین شناختی در ساج.

منابع فارسی:

- ۱-امینی، ج (مترجم؛ نوشته می تر)، ۱۳۸۸، برداش کامپیوتری تصاویر مهندسی از دور، انتشارات دانشگاه تهران، ۵۷۶ ص.

۲-هانمی تنگستانی، م (مترجم؛ نوشته وینست)، مبانی دورسنجی زمین شناختی و زیست محیطی، مرکز نشر
دانشگاهی، ۴۸۰ ص.

منابع انگلیسی:

- 1-Lillesand, T., Kiefer, R.W., and Chipman, J., 2008, Remote sensing and image interpretation. Wiley, 804 p.
- 2-Drury, S., and Drury, S.A., 2001, Image interpretation in geology. Blackwell Science, 304 p.

